

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

5 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

Prezes SN Joanna Misztal-Konecka (przewodniczący)

SSN Adam Doliwa

SSN Piotr Telusiewicz (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 5 lutego 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej [...] Bank spółki akcyjnej w [...]
od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi
z 25 stycznia 2022 r., III Ca 1693/20,
w sprawie z powództwa L. C., E. C. i A. C.
przeciwko [...] Bank spółce akcyjnej w [...]
o zapłatę,

**I. odrzuca skargę kasacyjną w odniesieniu do punktów 3 i 4
zaskarżonego wyroku;**

II. oddala skargę kasacyjną w pozostałej części;

**III. zasądza od [...] Banku spółki akcyjnej w [...] na rzecz L. C.,
E. C. i A. C. po 900 zł (dziewięćset złotych) tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego.**

Adam Doliwa

Joanna Misztal-Konecka

Piotr Telusiewicz

UZASADNIENIE

L. C., A. C. i E. C. wniesli o zasądzenie na ich rzecz od Banku [...] spółki akcyjnej w [...] kwoty 71 502,61 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 10 sierpnia 2018 r. do dnia zapłaty.

Wyrokiem z 3 lipca 2020 r., Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi zasądził od pozwanego na rzecz L. C. i E. C. kwotę 71 502,61 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 10 sierpnia 2018 r. do dnia zapłaty i oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

W zakresie istotnym dla rozpoznania skargi kasacyjnej Sąd Rejonowy ustalił następujące okoliczności faktyczne:

A. C., E. C. i L. C. 12 listopada 2008 r., zawarli z pozwanym umowę o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych „[...]” waloryzowany kursem CHF. Na mocy umowy bank udzielił powodom kredytu w kwocie 314 000 zł na okres 276 miesięcy na zakup, na rynku wtórnym, lokalu mieszkalnego, prace remontowe w tym lokalu, refinansowanie wniesionego wkładu własnego, opłaty okołokredytowe oraz pokrycie części kwoty składki ubezpieczenia kredytu w razie poważnego zachorowania oraz pobytu w szpitalu w wyniku choroby i nieszczęśliwego wypadku. W umowie wskazano CHF jako walutę waloryzacji kredytu, a kwota kredytu na koniec 2 października 2008 r. wynosiła 147 980,58 CHF.

W § 10 ust. 4 umowy wskazano, że „raty kapitałowo-odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej Banku obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50.”

Kredyt w kwocie 314 000 zł został uruchomiony 19 listopada 2008 r., zgodnie z wnioskiem kredytobiorców.

Powodowie zdecydowali się zawrzeć umowę kredytu z pozwanym ze względu na to, że oferta pozwanego była najkorzystniejsza. Powodowie zapoznali się z umową kredytu podczas spotkania w sprawie podpisania tej umowy. Przed spotkaniem nie otrzymali umowy oraz regulaminu do przeczytania. Pracownik banku zapewniał ich, że frank szwajcarski jest walutą bezpieczną. Wskazywano, że kurs CHF może ulec zmianom, jednakże nie przedstawiono symulacji dotyczących zmiany kursu waluty i wysokości raty. Nie tłumaczono powodom, w jaki sposób bank tworzy swoją tabelę kursową. Powodom nie wyjaśniono, na czym polega

ubezpieczenie niskiego wkładu własnego i w jaki sposób jest regulowane. Bez postanowień dotyczących ubezpieczenia niskiego wkładu własnego powodowie nie mogli zawrzeć przedmiotowej umowy. Postanowienia umowy nie były przez strony negocjowane. Umowa została podpisana w kształcie zaproponowanym przez bank.

Raty kredytu z tytułu przedmiotowej umowy spłacają jedynie E. i L. C. A. C. nie spłaca rat kredytu.

Pismem doręczonym pozwanemu 2 lipca 2018 r. powodowie złożyli reklamację, żądając zwrotu nienależnie pobranych rat kapitałowo-odsetkowych w kwocie 65 271,18 zł oraz kwoty 6 231,43 zł tytułem zwrotu nienależnie pobranych składek ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Reklamację rozpatrzono negatywnie.

Wyjaśniając treść wydanego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy stwierdził w szczególności, że klauzule zawarte w § 10 ust. 4 (klauzula indeksacyjna) oraz w § 3 ust. 3 (klauzula ubezpieczenia niskiego wkładu własnego) są niedozwolonymi postanowieniami umownymi w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i nie wiążą strony powodowej jako kredytobiorcy ze skutkiem *ex tunc*. Tym samym kwoty pobrane przez pozwanego w oparciu o przedmiotowe postanowienia stanowią świadczenia nienależne w rozumieniu art. 410 § 2 k.c. i podlegają zwrotowi.

Sąd Rejonowy wskazał, że powodowie w relacji z pozwanym bankiem są konsumentami. Przyjął ponadto, że zarówno klauzula indeksacyjna, jak i klauzula ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, nie określają głównych świadczeń umowy kredytowej. Klauzule te nie podlegały także indywidualnym uzgodnieniom z powodami w jakimkolwiek zakresie. Sąd Rejonowy stwierdził ponadto, że oba rozważane postanowienia naruszały rażąco interesy strony powodowej jako konsumentów, kształtując ich obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami.

Sąd Rejonowy wskazał, że umowę jako kredytobiorcy zawarli L. C., A. C. i E. C. Spłaty kredytu faktycznie dokonywali jedynie L. C. i E. C. Tylko ich kosztem pozwany został bezpodstawnie wzbogacony, a zatem powództwo A. C. podlegało oddaleniu.

O odsetkach za opóźnienie Sąd pierwszej instancji orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c., ustalając termin początkowy naliczania odsetek na podstawie art. 455 k.c. Ponieważ powodowie wezwali pozwanego do zwrotu nienależnego świadczenia 2 lipca 2018 r., to żądanie odsetek od 10 sierpnia 2018 r. Sąd uznał za uzasadnione.

Wyrokiem z 25 stycznia 2022 r., Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił apelację pozwanego. Sąd ten podzielił ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego.

Sąd odwoławczy wskazał, że nie ma wątpliwości, iż powodowie zawarli sporną umowę kredytu jako konsumenci. Stwierdził, że pozwany nie wykazał, aby kwestionowane postanowienia umowne były uzgodnione indywidualnie. Odmienne niż Sąd Rejonowy przyjął, że klauzule indeksacyjne określały główne świadczenia stron umowy kredytu. Uznał jednak, że nie były jednoznacznie sformułowane, w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., ponieważ na ich podstawie powodowie nie byli w stanie oszacować kwot, do których świadczenia mieli być zobowiązani względem banku. W konsekwencji Sąd Okręgowy podzielił stanowisko o abuzywnym charakterze obu spornych klauzul. Odwołując się do orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, uznał, że nie istnieje możliwość ani potrzeba - z punktu widzenia interesu powodów jako konsumentów - utrzymania umowy w mocy po wyeliminowaniu z niej postanowień niedozwolonych. W rezultacie umowa ta jako nieważna nie wiąże stron od chwili jej zawarcia, a świadczenia uzyskane przez pozwanego od powodów są świadczeniami nienależnymi.

Rozważając zarzut naruszenia art. 481 w zw. z art. 455 k.c., Sąd Okręgowy wyjaśnił, że roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy. Termin spełnienia takiego świadczenia należy określić na podstawie art. 455 k.c., a więc rozpoczyna on bieg niezwłocznie po wezwaniu skierowanym przez zubożonego.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Okręgowego wywiódł pozwany, zaskarżając ten wyrok w całości. Skarżący zarzucił naruszenie:

- art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 ust. 1 i 7 dyrektywy 93/13,
- art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 1 ust. 2 dyrektywy 93/13,

- art. 385¹ § 1 w zw. z art. 385² k.c.,
- art. 385¹ § 1 i 2 w zw. z art. 385² k.c.,
- art. 385¹ § 1 i 3 k.c.,
- art. 385¹ § 1 k.c.,
- art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 4 ust. 1 i art. 3 ust. 3 dyrektywy 93/13 w zw. z ust. 1 lit. j i lit. l, ust. 2 lit. c. tiret pierwsze i drugie oraz ust. 3 załącznika do dyrektywy 93/13,
- art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 7 ust. 1 i 8b ust. 1 dyrektywy 93/13 i art. 353¹ k.c. w zw. z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 1 Konstytucji,
- art. 65 § 1 i 2 w zw. z art. 56 k.c.,
- art. 65 § 1 i 2 w zw. z art. 354 § 1 k.c.,
- art. 56 k.c.,
- art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 pr.bank. w zw. z art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. zmieniającej ustawę - Prawo bankowe,
- art. 358 § 2 k.c.,
- art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe,
- art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim,
- art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13,
- art. 405, art. 409 i art. 410 § 2 k.c.,
- art. 481 w zw. z art. 455 k.c.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz o uchylenie pkt 1 wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu dla Łodzi-Śródmieścia do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Łodzi do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez zmianę wyroku Sądu Rejonowego w części poprzez uwzględnienie apelacji pozwanego i oddalenie powództwa w zaskarżonej części.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powodowie wniesli o oddalenie jej w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna skierowana przeciwko punktom 3 i 4 wyroku podlegała odrzuceniu. Art. 398⁶ § 2 k.p.c. stanowi, że sąd drugiej instancji odrzuca skargę kasacyjną wniesioną po upływie terminu, skargę niespełniającą wymagań określonych w art. 398⁴ § 1, nieopłaconą oraz skargę, której braków nie usunięto w terminie lub z innych przyczyn niedopuszczalną. Zgodnie zaś z art. 398¹ § 1 k.p.c. skarga kasacyjna przysługuje od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie. W przedmiotowej sprawie punkty 3 i 4 wyroku obejmowały rozstrzygnięcia dotyczące zażalenia powódki A. C., a w tym zakresie skarga kasacyjna była niedopuszczalna.

W pozostałej części skarga kasacyjna nie zasługiwała na uwzględnienie ze względu na niezasadność podniesionych w niej zarzutów.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że Sąd Najwyższy na etapie postępowania kasacyjnego związany jest ustaleniami faktycznymi przyjętymi za podstawę zaskarżonego orzeczenia. Według art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Z powyższego względu nie podlegają merytorycznej ocenie zarzuty naruszenia prawa materialnego, których treść oparta została na faktach sprzecznych z ustaleniami faktycznymi, poczynionymi przez Sąd Okręgowy. Dotyczy to zarzutu naruszenia art. 385¹ § 1 i 3 k.c., w którego treści stwierdzono, że pozwany wykazał, iż powód miał rzeczywisty wpływ na to, czy sporne postanowienia znajdują się w umowie. Tymczasem Sąd Okręgowy jednoznacznie wskazał, że ciężar udowodnienia faktu indywidualnego uzgodnienia spornych postanowień obciążał pozwanego, który jednak okoliczności tej nie udowodnił. Podobnie, wbrew treści zarzutu naruszenia art. 405, art. 409 i art. 410 § 2 k.c., nie można przyjąć - jak twierdzi skarżący - że pozwany bank zużył środki pieniężne uzyskane od powodów. Sąd Rejonowy jednoznacznie stwierdził, że pozwany nie udowodnił faktu zużycia

wspomnianych środków, a Sąd Okręgowy podzielił ustalenia faktyczne poczynione w pierwszej instancji.

Według § 10 ust. 4 spornej umowy kredytowej spłata rat kapitałowo-odsetkowych następowała w złotych, w wysokości określonej na podstawie kursu CHF z tabeli kursowej banku. Zgodzić się należy, że przyjęty w umowie mechanizm kształtowania wysokości świadczenia powodów pozostawiał pozwanemu swobodę w ustalaniu wysokości tego świadczenia, uniemożliwiając kredytobiorcom oszacowanie z góry jego wysokości. W ocenie Sądu Najwyższego, w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę, Sąd Okręgowy, podobnie jak Sąd Rejonowy, prawidłowo ustalił przyjętą przez strony treść umowy, nie naruszając tym samym reguł wykładni określonych w art. 65 § 1 i 2 k.c. W szczególności z postanowień przedmiotowej umowy kredytowej nie wynika, aby przewidziano w niej sposób ustalenia kursu CHF oparty na obiektywnych kryteriach, pozwalających powodom na przewidzenie wielkości świadczeń, do których spełnienia mieli być w przyszłości zobowiązani. Nie ma również okoliczności, które wskazywałyby, że taki mechanizm ustalenia kursu waluty obcej, chociaż niewyrażony wprost w umowie, wynikał ze zgodnego zamiaru stron, zasad współżycia społecznego lub ustalonych zwyczajów albo z kryteriów wskazanych w art. 56 k.c.

Postanowienia umowne o treści zbliżonej do klauzuli indeksacyjnej, zawartej w § 10 ust. 4 spornej umowy kredytowej, były wielokrotnie przedmiotem rozważań w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Podzielić należy pogląd, zgodnie z którym postanowienie pozostawiające bankowi pełną swobodę w kształtowaniu kursu waluty obcej jest klauzulą niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., ponieważ kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Klauzula tego rodzaju umożliwia bowiem bankowi określenie w sposób arbitralny wysokości świadczenia kredytobiorcy, bez możliwości przewidzenia wysokości tego świadczenia przez kredytobiorcę w chwili zawarcia umowy (m.in. wyroki SN: z 31 stycznia 2023 r., II CSKP 334/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22; z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 29 października 2019 r., IV CSK 309/18, OSNC 2020 r. Nr 7-8, poz. 64; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115; z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18; z 13 grudnia 2018 r., V CSK 559/17; z 24 października 2018 r.,

II CSK 632/17; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 8 września 2016 r., II CSK 750/15; z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134).

Nie ma również podstaw do zakwestionowania abuzywnego charakteru klauzuli ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, zawartej w § 3 ust. 3 umowy kredytowej. Podzielić należy w całości ocenę prawną tego postanowienia, wskazującą w szczególności na jego niejednoznaczność, brak możliwości weryfikacji przez przeciętnego konsumenta oraz zapewnienie ochrony jedynie bankowi przy przerzuceniu całości kosztów na kredytobiorców.

Nie zasługiwały przy tym na uwzględnienie zarzuty, w których podniesiona została niedopuszczalność uznania spornych klauzul za abuzywne. Według art. 1 ust. 2 dyrektywy 93/13 jej przepisom nie podlegają, między innymi, postanowienia umowy odzwierciedlające obowiązujące przepisy ustawowe. Nie można jednak zgodzić się ze stanowiskiem, że klauzula waloryzacyjna, zawarta w umowie kredytowej, odzwierciedla – w powyższym znaczeniu – treść art. 111 ust. 1 pkt 4 pr.bank., zgodnie z którym bank obowiązany jest ogłaszać w miejscu wykonywania czynności, w sposób ogólnie dostępny, stosowane kursy walutowe (tak również postanowienia SN: z 19 grudnia 2024 r., I CSK 59/24; z 21 grudnia 2023 r., I CSK 5177/22). W treści preambuły dyrektywy 93/13 wprowadzenie powyższego wyłączenia uzasadniono założeniem, że przepisy ustawowe obowiązujące w państwach członkowskich nie zawierają nieuczciwych postanowień. Tym samym zbędne jest badanie odpowiadających tym przepisom postanowień pod kątem ich abuzywności. Trybunał Sprawiedliwości UE wyjaśnił, że w celu wyłączenia danego postanowienia z zakresu zastosowania dyrektywy nie jest konieczne, by postanowienie to było dosłownym powtórzeniem odpowiedniego przepisu prawa państwa członkowskiego lub zawierało wyraźne odesłanie do takiego przepisu, lecz wystarczy, że jest materialnie równoważne z tym przepisem, to znaczy, że ma tę samą treść normatywną. Odnosząc stanowisko Trybunału do rozważanego zarzutu, trzeba stwierdzić, że nie ulega wątpliwości, iż klauzula określająca wysokość świadczenia w odniesieniu do kursu waluty obcej wyraża całkowicie odmienną treść niż wynikający z przepisów Prawa bankowego obowiązek ogłaszania przez bank kursów walut w określony sposób.

Nietrafny jest również zarzut, zgodnie z którym wykluczona jest możliwość stwierdzenia abuzywności postanowień wymienionych w załączniku do dyrektywy 93/13. Według art. 3 ust. 3 dyrektywy załącznik zawiera przykładowy i niewyczerpujący wykaz warunków, które mogą być uznane za nieuczciwe. Z kolei w preambule dyrektywy wskazano, że załączony wykaz postanowień ma charakter przykładowy i nie jest wyczerpujący, a państwa członkowskie mogą rozszerzyć zakres tych postanowień lub zredukować je bardziej restrykcyjnie. Motyw ten powoływany jest w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości UE, który podkreśla, że ocena abuzywności konkretnego postanowienia umownego w świetle okoliczności danej sprawy pozostawiona jest sądom państw członkowskich (m.in. wyroki TSUE: z 3 kwietnia 2014 r., C-342/13, Katalin Sebestyén v. Zsolt Csaba Kővári, OTP Bank, OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt, Raiffeisen Bank Zrt; z 14 marca 2013 r., C-415/11, Mohamed Aziz przeciwko Caixa d'Estalvis de Catalunya, Tarragona i Manresa (Catalunyacaixa); z 26 kwietnia 2012 r., C-472/10, Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság przeciwko Invitel Távközlési Zrt).

Niezależnie od powyższego, należy zauważyć, że w załączniku do dyrektywy wymienione zostały postanowienia, w których mowa jest o zmianie wskaźników ekonomicznych, jednak bez wskazania, że chodzi o wskaźniki ustalane dowolnie przez jedną ze stron i w sposób, którego w umowie jednoznacznie nie określono. Chociaż prawodawca wspólnotowy uznał, co do zasady, za dopuszczalne odwołanie się do wskaźników o zmiennym charakterze, jak kursy walut lub notowania giełdowe, to podkreślić należy, że przyczyna abuzywności klauzuli indeksacyjnej w rozpoznawanej sprawie nie wynika wyłącznie z odwołania się do takiego kryterium.

Rozważając zarzut naruszenia art. 385¹ § 1 i 2 w zw. z art. 385² k.c., nie można zgodzić się z twierdzeniem, że Sąd Okręgowy przy dokonywaniu oceny spornych postanowień umowy nie wziął pod uwagę indywidualnych okoliczności sprawy. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera wywód prawny odnoszący się do wszystkich istotnych zagadnień wymagających oceny na tle ustalonego stanu faktycznego. Stwierdzenie przez Sąd abuzywności spornych postanowień nastąpiło po rozważeniu wymaganych kwestii dotyczących treści konkretnej umowy i okoliczności jej zawarcia. Zgodzić się należy ze skarżącym, że Sąd nie rozważał „alternatywy dla kredytobiorcy na dzień zawarcia umowy, gdyby chciał zawrzeć

umowę bez kwestionowanych postanowień.” Wbrew treści rozważanego zarzutu wspomniana alternatywa nie została jednak ustalona w toku postępowania dowodowego. Pozostawała bowiem bez znaczenia dla oceny abuzywności postanowień kontrolowanej umowy. Według art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny. W świetle powołanego przepisu nie ma podstaw do uwzględnienia treści umowy, która potencjalnie mogłaby zostać zawarta, gdyby nie zawarto umowy dotkniętej abuzywnością.

Rozważając zarzuty dotyczące skutków uznania spornych postanowień umowy za niedozwolone, odwołać się należy do uchwały składu całej Izby Cywilnej z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22 (OSNC 2024, nr 12, poz. 118). Powyższa uchwała ma moc zasady prawnej, wiążącej Sąd Najwyższy również w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę (art. 87 § 1 u.SN). Ewentualne odstępianie od niej wymagałoby ponownego rozstrzygnięcia w drodze uchwały składu całej Izby Cywilnej, przy czym nie ma przesłanek do wystąpienia o podjęcie takiego rozstrzygnięcia. Motywy cytowanej uchwały, wyrażone w jej uzasadnieniu, należy uznać za aktualne.

Według pkt 1 powołanej uchwały w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. Z kolei w myśl pkt 2 – w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie. Za niezasadne należy tym samym uznać zarzuty skargi kasacyjnej dotyczące możliwości utrzymania spornej umowy w mocy poprzez zastąpienie odwołania do kursu CHF z tabeli banku kursem ustalonym w inny sposób, w szczególności: kursem rynkowym, jednym z kursów ogłaszanych przez NBP lub kursem określonym w art. 41 Prawa wekslowego.

Z przedstawionych względów nie zasługuje na uwzględnienie również zarzut naruszenia art. 316 k.p.c. Powołując się na ten przepis, skarżący podnosi bowiem, że umowa powinna zostać uzupełniona o średni kurs NBP, zgodnie z treścią art. 358 § 2 k.c., obowiązującą w chwili orzekania. Tymczasem uzupełnienie umowy w powyższy sposób po wyeliminowaniu z niej abuzywnej klauzuli indeksacyjnej należy uznać za niedopuszczalne z przyczyn wskazanych powyżej.

Nie można podzielić także zarzutu dotyczącego braku poinformowania powodów przez Sąd o skutkach upadku umowy. Z ustalonego stanu sprawy wynika, że powodowie, zastępowani przez profesjonalnego pełnomocnika, wywodząc swoje roszczenie z bezpodstawnego wzbogacenia, konsekwentnie twierdzili, że umowa jest nieważna. Nie ma podstaw do przyjęcia, że nie byli świadomi konsekwencji ustalenia tej nieważności.

Nietrafny jest także zarzut dotyczący rozstrzygnięcia o odsetkach. Roszczenie o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia ma charakter bezterminowy. Obowiązek zapłaty odsetek za opóźnienie od kwoty przypadającej do zwrotu powstaje w chwili wyznaczonej na podstawie art. 455 k.c., a zatem niezwłocznie po wezwaniu do zwrotu świadczenia (m.in. wyroki SN: z 18 lutego 2015 r., III PK 83/14, OSNP 2016, nr 10, poz. 127; z 28 kwietnia 2004 r., V CK 461/03; z 22 marca 2001 r., V CKN 769/00; z 21 lutego 1989 r., I CR 14/89). Powodowie wezwali pozwanego do zwrotu nienależnego świadczenia 2 lipca 2018 r., a zatem uzasadnione było żądanie odsetek od 10 sierpnia 2018 r.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzeczono jak w punkcie II sentencji wyroku.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c., 108 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

[a.ł.]

Adam Doliwa

Joanna Misztal-Konecka

Piotr Telusiewicz

